

על זרים, אדריכלים ותושבים בגן הconi

טל אלון מוזס
המסלול לאדריכלות נוף,
הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים הטכניון

קוקוס
מלחים: [אריאל הורוביץ](#), לחן: [חוה אלברשטיין](#)

חבל שאין פה קוקוס,
זה טוב ליהודים,
זה טוב לעربים,
ישר מן העז,
מתוק וטעים.

אל תגיאו שיש במקום זה זיתים,
זה לא אותו דבר.
קוקוס חי את הרגע,
זית נטוע בעבר.

מגיע גם לנו חלב ואגוזים,
וגם חמימים שבקייז
לשטוף את החופים.

חבל שאין פה קוקוס,
זה טוב לאשכנד,
לטימן ולקווקז,
קוקוס מוציא מתוק מעז.

צמחייה ומקומות, צמחייה ותרבות, flora

צמיחה תרבותית

קידוז גליות

על המקומיי

על התרבות

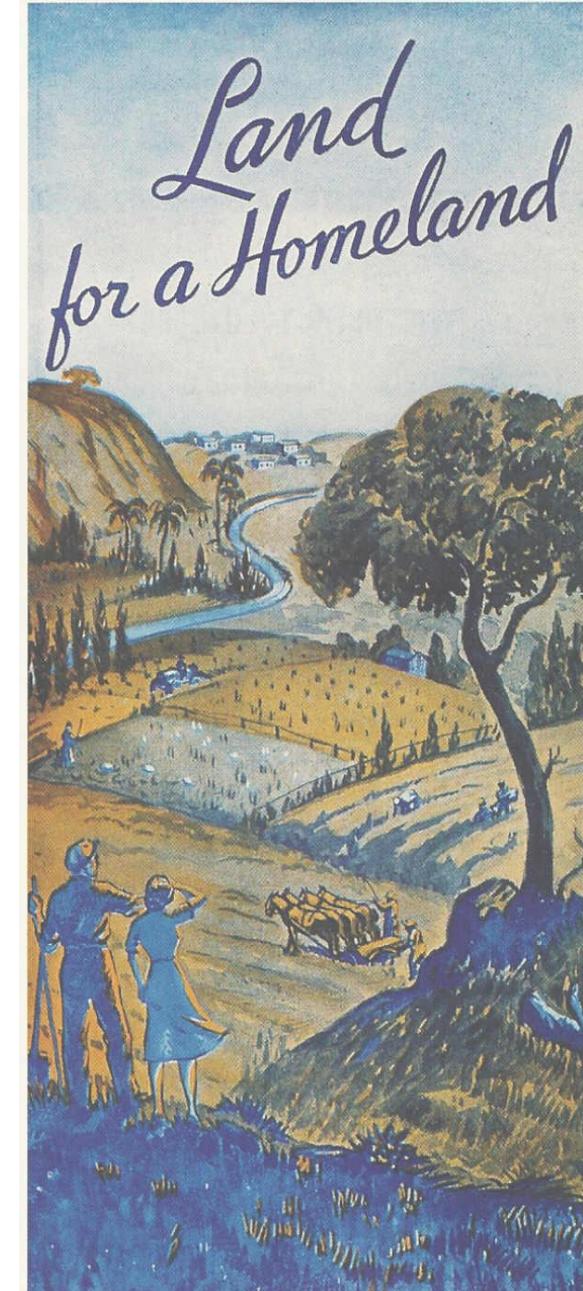
על המקאים

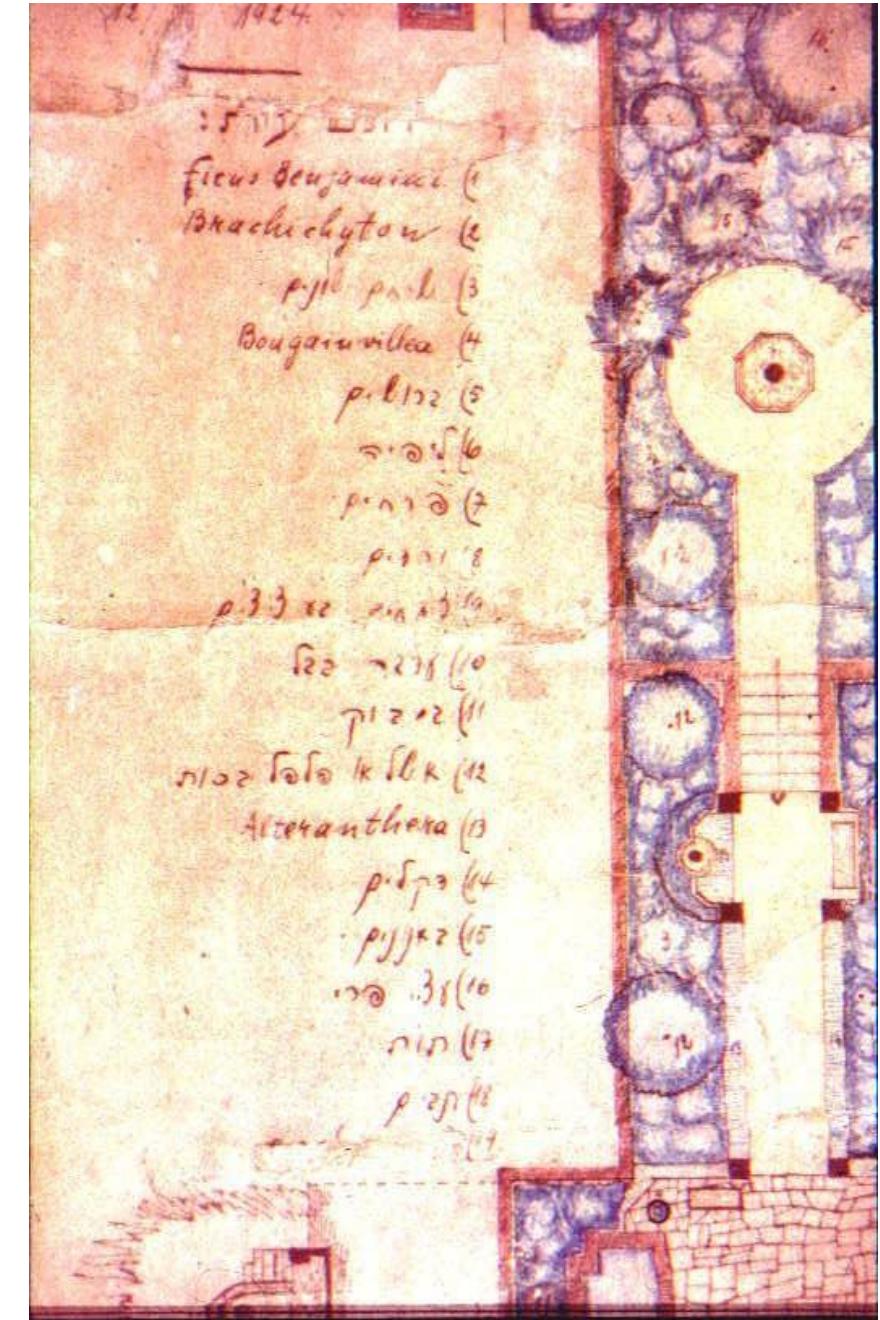
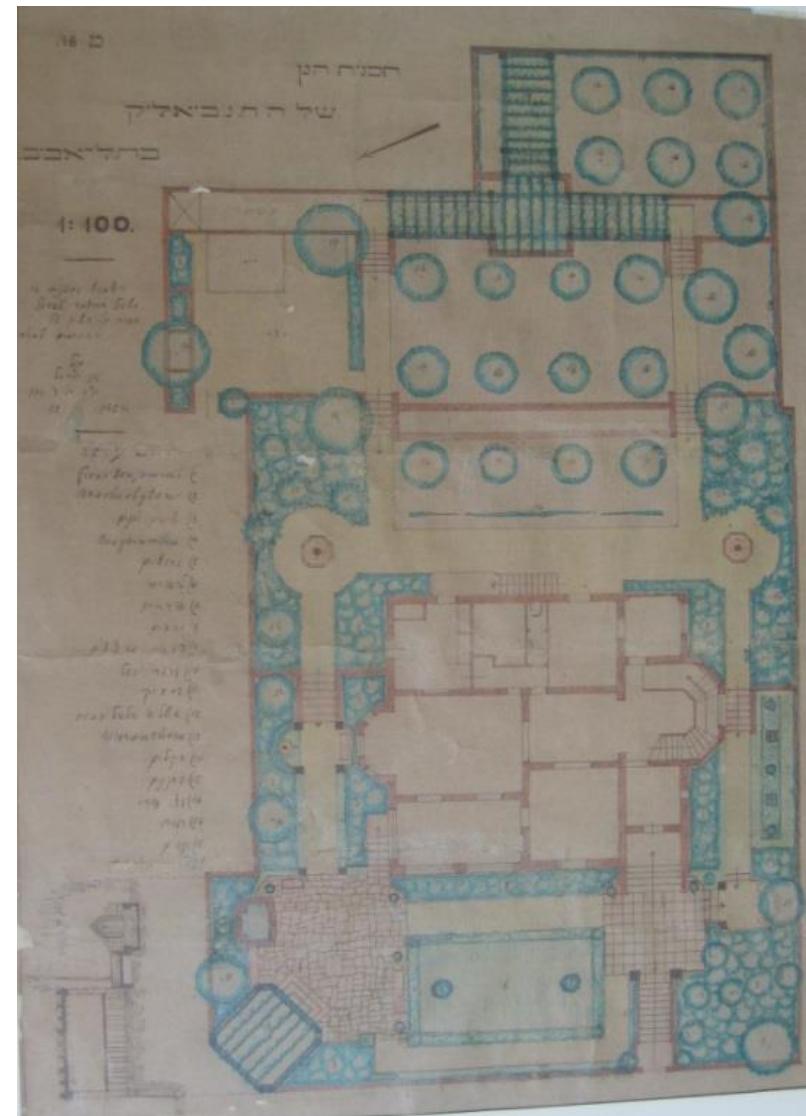
אַתָּה בְּרִית

"כִּי בָּאִמְתָּה כָּל יִצְרָה הַלְּאוּמִית לְכָל סְעִיףִיהָ צוֹמַחַת מִן הָאָדָמָה, הַכָּל בָּאִמְתָּה כָּמוֹ שַׁהֲכָל שָׁב אֵל הָאָדָמָה, וְאֵין מָקוֹם לְשׁוֹם צְמִיחָה וְגִידּוֹל שֵׁל אָוֹמָה בְּלִי מִקּוֹר רָאשָׁוֹן שֵׁל הַתְּחִיה וְהַגִּידּוֹל - הָרִי בָּאִמְתָּה לֹא רַק אָפָּשָׁר לְעַשְׂתָּה אֶת הָאָדָמָה לְנִקּוֹדַת מָוֹצָא, הִיא הָיָא נִקּוֹדַת המָוֹצָא, וְלֹא רַק שֵׁל הַחִינּוֹק, אֶלָּא שֵׁל כָּל חַיִּים הָאָוֹמָה וְשֵׁל כָּל יִצְרָה" (בִּיאַלִיק 1935).

גינת בית אליק
יחיאל סגל,
1924

"אבל אהב, כמובן, בעיקר את המינים
שנשתבחה בהם ארץ ישראל. בגין לא גדול
זה צומח ההדס, שהוא חביב עליי ביותר -
אולי משום האגדה העברית הקוشرת לו
כתרים: הגדן משורגת: מצילה התאנה
מחודדת העלים: מסוף החיים, והרימונים
יגדלו לתפארת" פיכמן

"הקלים האלה היו תמיד שעשוניים. כשהיו עדין רכים לא היה יכול לעבור על פניהם בלי שיתבונן בהם ארוכות, בבחון ומודד את קומתם." (פיכמן)

כ"ט טבת תרצ"ג 27 נובמבר 1933

הזוכים בתחרות לתכניות „גן-מאיר“

עם גמר ההדפסה של החוברת, קיבלנו את הפרסותיקול של ועדת השופטים בתחרות התכניות „גן מאיר“ (על המגרש העירוני שבין רחובות הכרמל ובצלאל, המכיל 32 دونם).
השופטים בתחרות היו: דוד ח. ולזיסטי א. קראוהה (מנהל מקוה ישראל), אנדרוнос ש. ענתבי (מוסלחת החקלאות והיערות של המושל), א. משל (הגן הראשי העירוני), י. רוקח (סגן ראש עיריית י. שיפמן (מהנדס דיזairoני)).
לאחר בחינת 10 התכניות במשק 2 ישיבות, באו השופטים לכל דעת לחלק את הפרסים הבאים לתכניות המומלצות בסימנים אלה:

- א. „הדר עיר-גינה“ — 18 ל"ג"
- ב. „אל ומים“ — 17 "
- ג. „המאיר לארץ“ — 10 "

עם זה הוחלט לקבע פרסים נוספים לתכניות:
„הוריהה“ — 5 ל"ג", „אדמה לעם“ — 5 ל"ג".

השופטים מצאו לנוח לחלק את הפרסים באופן אחר מאשר הוכרו מלכתחלה, ולקביעם כנ"ל.

לאחר קביעת הפרסים נפתחו המעתפות ונקבעו:

- הזוכה בפרס א' — מר אהרן הלוי
  - " ב' — " י. שוארץ
  - " ג' — " י. טיגר
- בעל תכנית „הוריהה“ — ש. זינרג
- " " „ אדמה לעם“ — מאיר ויקטור.

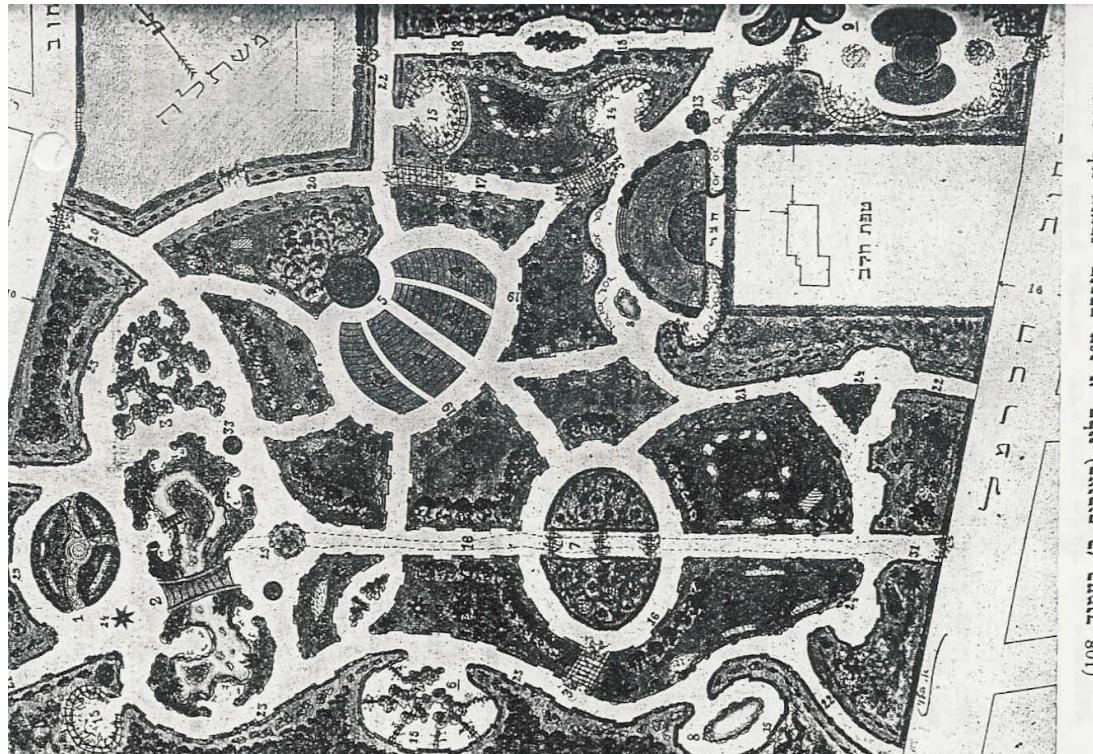
הערת המערכת:

בעל פרס א' ה' אהרן הלוי הוא גם צייר יוג. קובץ אלוסטרציות שלו לתנין
יצא בשערת בהוצאת יזרוי.

גנים ראשונים בעיר תל אביב

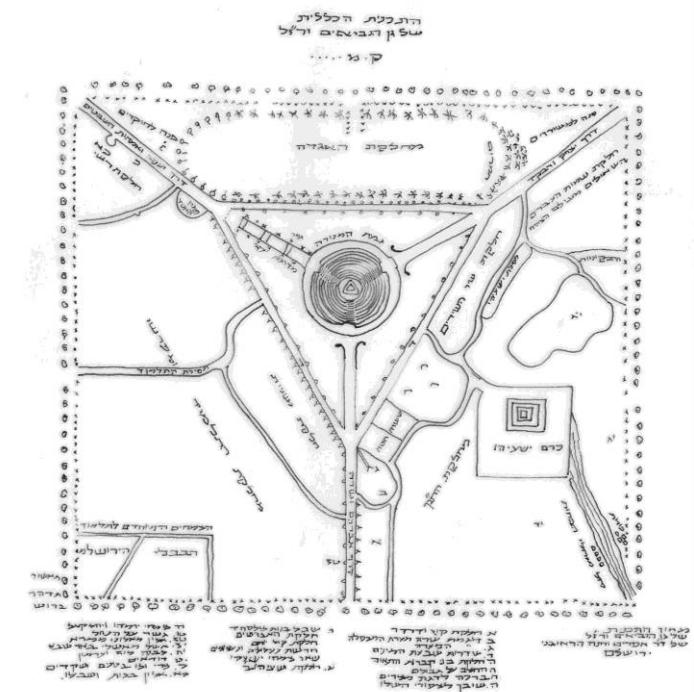
הצעתו של אהרון הלוּ לגן מאיר בתל אביב 1931

לחיקות סתם את גני חוצלארץ עם כליהם המקובלים,
לכן לא היה רצון: שרידים מגינוי של שלמה המלך לא
השאירו לנו ההיסטוריה... אם כן היכן מוצאים את צורת
הגן שיהיה בה מן המקוריות ומן ההתאמה לטבע הארץ"
הלוּ 1933

הצעתם של אפרים וחנה הר翱וני

"**הצמחים אשר בגן ובבית ניכאטו יועילו בסידורים
מיוחדים להבנת התנ"ך, התלמוד, המדרשים
והאגדות. הפטקים והבאורים על יד הצמחים, חברות
מיוחדות לצמחים בודדים, ספרי מורי דרך מקוצרים
ומפורטים יפתחו את ספר הספרים שלנו לפני כל
שדרות הקהיל "עת"א תיק א.(1927-4 2689 '**

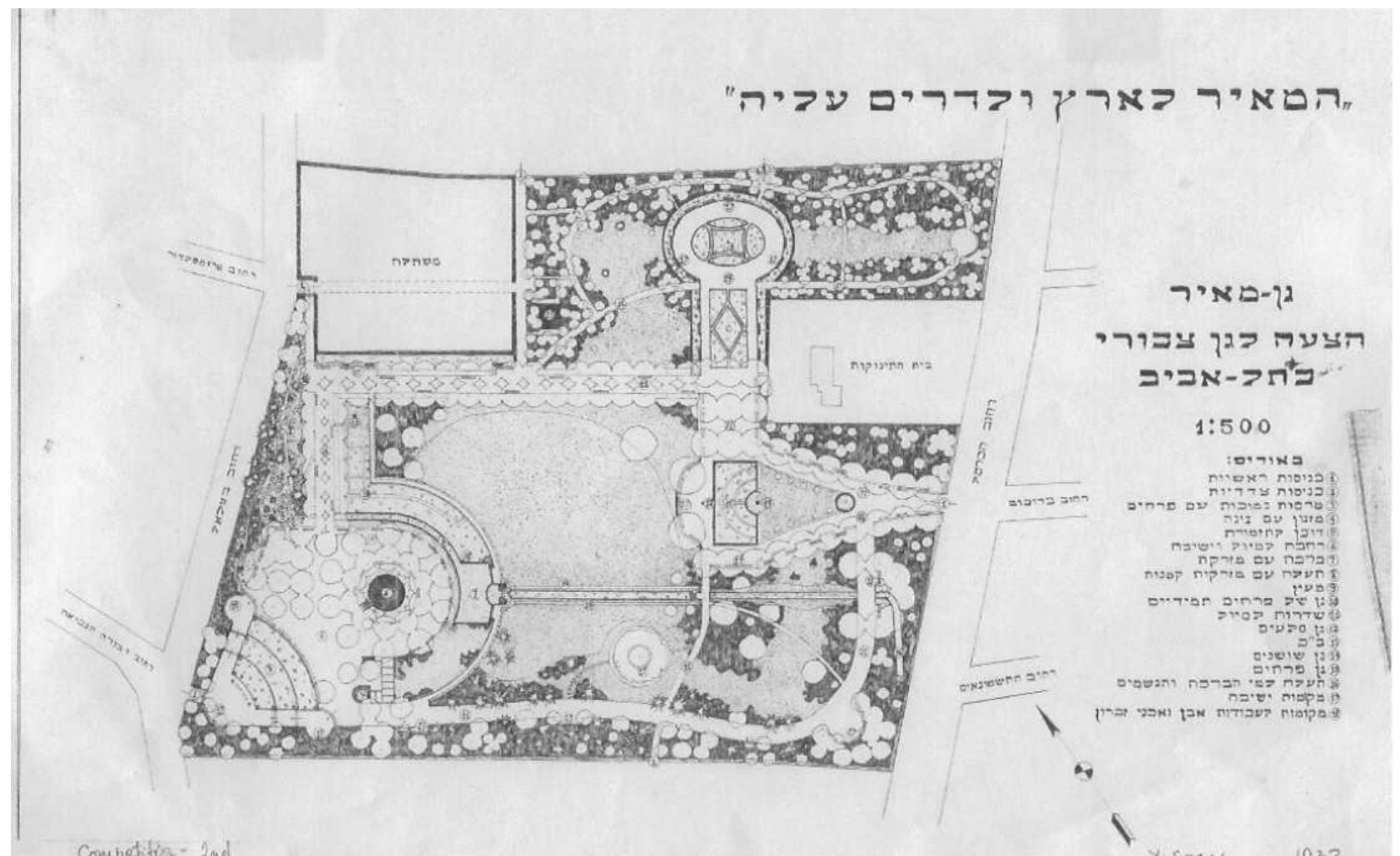

צמחי אל,
ברוך ציידיק

shmuel chrobi and avraham
הראובני

הצעתו של יהיאל סגל
1931

"אין צורך לצור את הגן הא"י על יסוד גישה "לאומית" מצומצמת, בلمור לחלום על גן שייהא בניי רק על "שבעת המינים". הגיע הזמן להשתחרר ממושגים אלה המצמצמים את אפשרות ההתקדמות בשטח אומנות הגן"

(שלמה וינברג אורן, בנס הייסוד של ארגון הגננים (1943)).

The wild garden
1870

Gravetye Manor 1884
(4000 dunams)

ל'ז

William Robinson
1838-1935

סתיו

אביב

Gravetye Manor

עקרונות הגן הטבעי ע"פ Robinson

-שימוש בצמחה Old fashioned (אמנון ותמר, צפורני חתול, ורדים, אצבעוניות).

-הכנסת מינים מיוחדים לטור הנוף הטבעי.

-שלילת ערוגות הדגמים הגיאומטריים.

-שילוב מינים מארצאות הים התיכון והאלפים.

-דחיה של מינים אקזוטיים.

-גיזום אך לא עקירה של צמחים נובלים.

-גינון במגוון שטחים

הגן טבעי מוגן, יציג כמעט דתי של הטבע ומקום פולחן, ביטוי ערכיים תרבותיים עליונים של אדריכל הגן

- מדע וחוקי הטבע
- מהטבע הגרמני לגן הגרמני
- סגנון לאומי מותאם לעם ולארץ
- 3 חבלים ארץ מרכזים בגרמניה: הריים, מישורים ואזורים ביןיים
- סוציאופיטולוגיה
- גנים וגנים ועליונות הגזע הנורדי
- שורשיות (Seifert)

Willy Lang
1864-1941

הַרְבָּיהַ גָּלִילִית

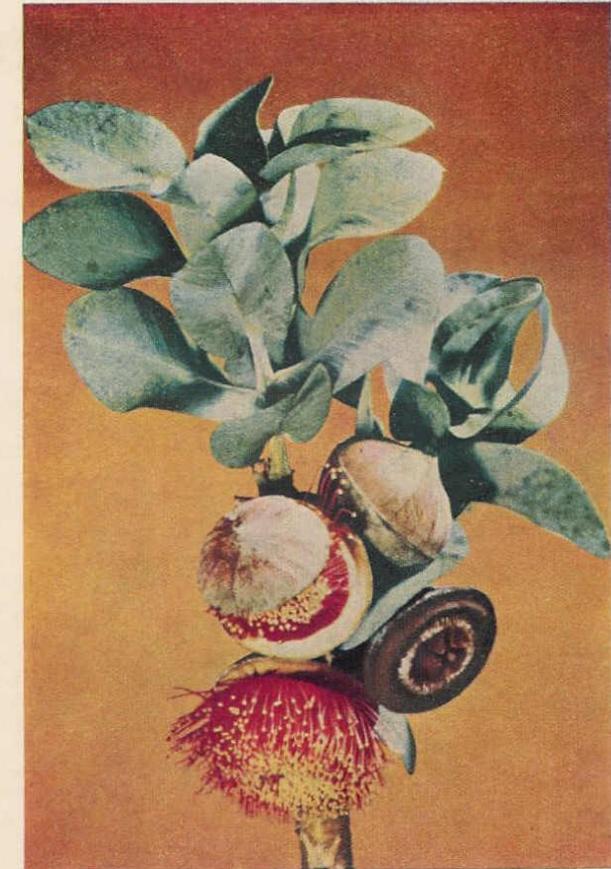

"אכן, ארצנו שנתברכה מז' ומתחמץ בקיבוץ ג'ים
וגלויות שעלו אליה מארצות שונות ומקליינים שונים
– נתברכה גם בקיבוץ צמחים שונים ומגוונים..."
יוסף וויץ בהקדמה בספר

"....ויה תרצה ואלון ויאמץ לו
בעצי יער, נטע אoran וגשם
יגדל". ישעהו מ"ז

1956

ישראל גונזל

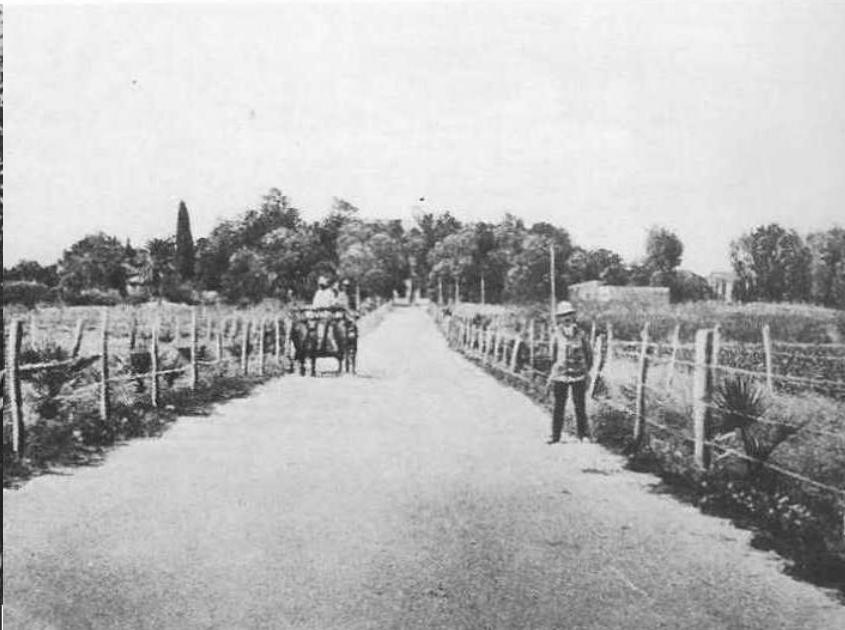

אָמֹן צְמַחִים

עם עובד

מקווה ישראל 1870

עתלית 1910

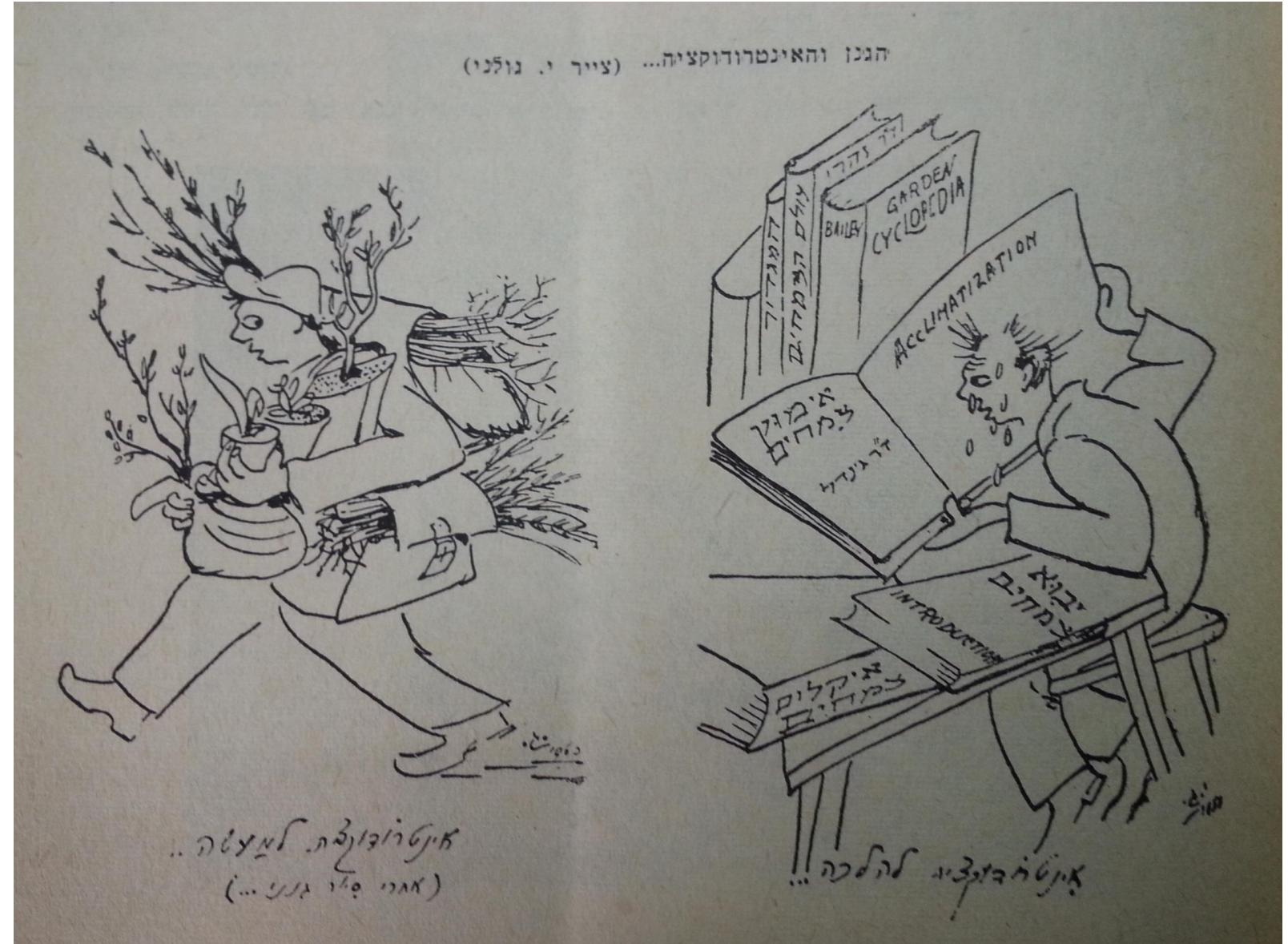

משתלות שונות. 1950s

חוות הני

אילנות

גן ובור
1961

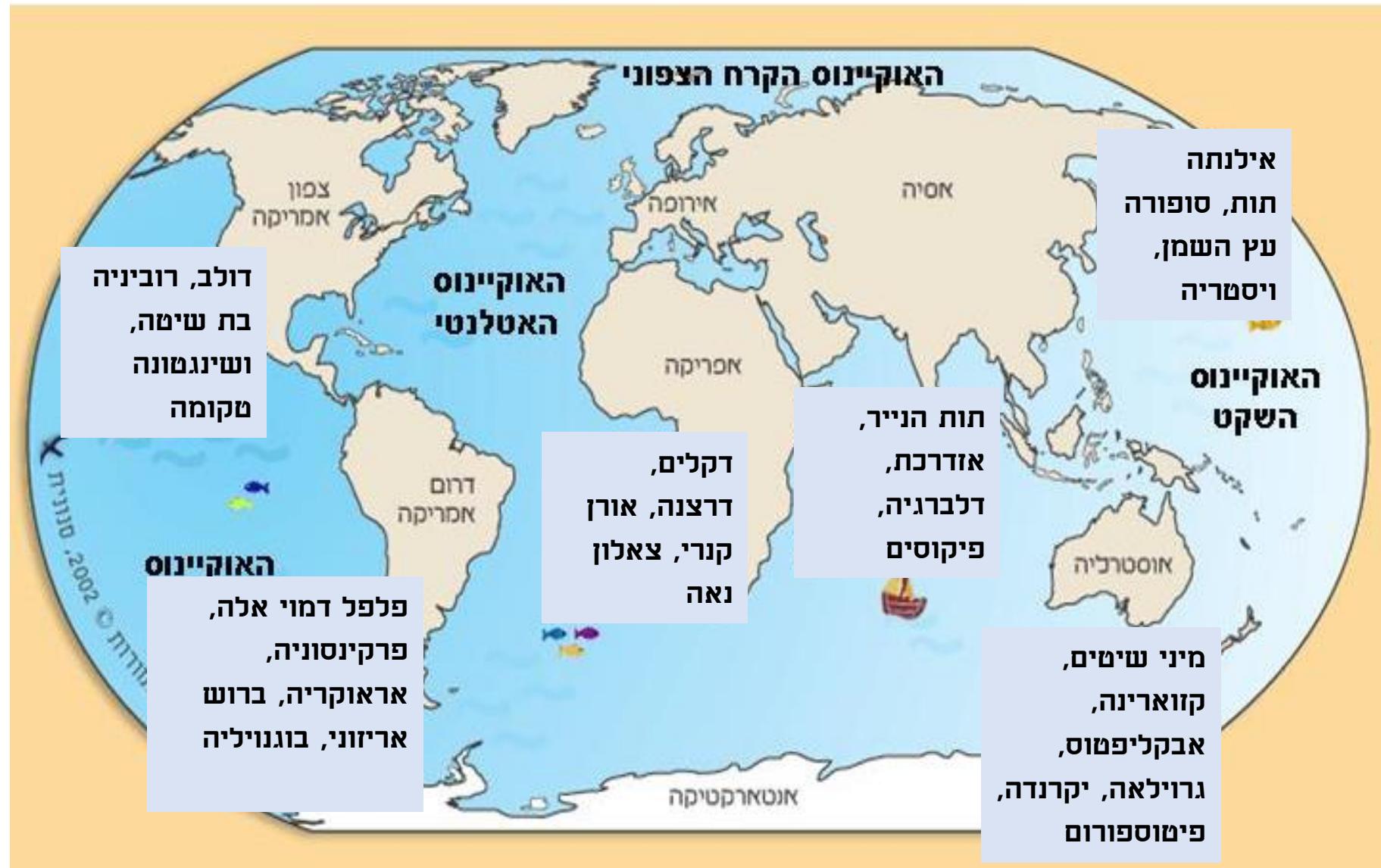

Rotchild's gardens
1954

"הקוסטומופוליטיזציה של הנוף- היא המארע ההבריחי עם ריבויו של האדם". "גן ונוף",
זהרי, אוגוסט, 1975

על התהום

אזווביון דגול

אשבל ארץ-ישראל

רותם המדבר

צתרה ורודה

חבלבֵל החוף

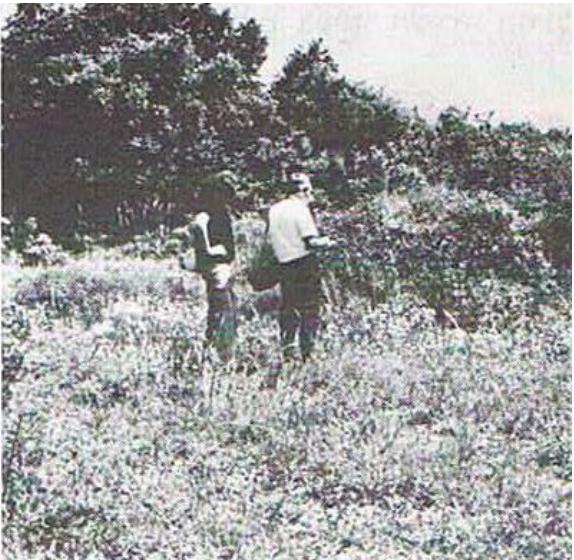
מתוך גן וכוכפ יולי 1972
1500 מינים מיובאים
2500 מינים מקומיים שרק ספורים מצאו מקום בגן הכווי

שנות השבעים
-פשטות אחזקה יعلاה,
-תבנון כולל
-bijutio לחברה ולמגמות הholmoת מדינה צעירה
ומתקדמת, אך מוגבלת באמצעותה.
(מאיר פלאג, גן ונוף דצ. 1967-ינו. 1968)

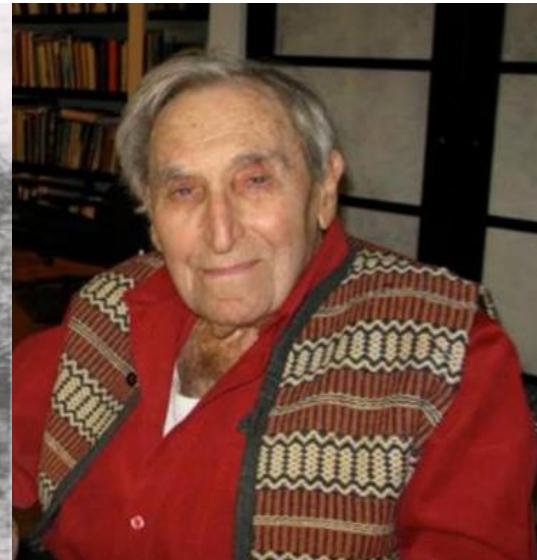
-aicot ha-sabiba
-mchsur bimim
(רות בנימין גן ונוף
אוק. 1972)

טרסה עתיקה בגליל המערבי, שנערכה בתקופת הצלבנים. שים לב לעצי החרוב והאלון, הנאחזים בקירות הטרסה ולבו מתחם העשובני במרכז הטרסה (ראה גם בצייר 4).

שרידי קיר הטרסה, שנחרסה כתוצאה מעיבוד רצוף ללא אמצעי הגנה, בגליל המערבי ליד ירכא. הטרסה שנערכה נחיפה לבתיה דלה של סיירה קווצנית בגליל רועיה מרובה ושריפות תכופות. (השווה לתמונה 5!).

אב נאווה
1919-2011

אקוולוגיה ואדריכלות נוף:
- שיקום צידי דרכי,
- تعالות מים
- נופים מופרים

אב נאווה
ארתור ליברמן

פגישת מורים לחקלאות

אנו מזכירים בסיפורך רב ולטובה, כי 2 ימי ההשייה תלמות של אירגון המורים לחקלאות, שהתקיימו בחודש يولוי, הוקדשו לנושאים: תכנון גן-לימודי וצמחי מולדת, בהשתתפותם של אדריכל הגנים מר פולקסטונג'ר והמורה הח' צבי אריגי.

המסקנות מהרצאות ומהסיוורים, הנה: עליינו לשתוں בכל בית ספר כמה צמחים "טבעיים" שלנו, עצים ושיחים, שחיים וקיימים כאן אלפי שנה בצדניות הנדרת ולפעמים נעדית אותם על האינטראודוקציות הרבות ועל אמות מפנקות שנושאות מסויימים או הבים להמליץ עליהם באשליות רבות.

חובתנו מאהבתנו למולדת, להרבות ולהפיץ את צמחי הארץ: החרובים, האלונים למיניהם, ושיחים יפים כמו עזלר, ברזית, אילת המסתיק, שיח אברהם, שמתפקים כמעט מים וחסוניים למלחות ומזיקים.

יוסי ויז 1972-1987

הבו לנו פרחי שדה בגנינו

אהבת מולדת וצמחיית גן הני
אוקטובר 1967

ואני שואלת: האם אהבת המולדת שלנו תיפגע אם נכיר וננטף צמחים אשר הובאו ארץנו ואוקלמו רק במשך שנות ההיסטוריה המאותה יותר? גבולות השתנו בארץנו מאז ומתמיד, גלי התישבות עלו ויירדו וכל תקופה הביאה אותה (או החריבה לפעם, לצערנו) את הצמחייה שלה, שלעולם אין לחפש בה יציבות.

צורך
פ"ג
ו.א.

meshulot-givatbrenner.com

meshulot-givatbrenner.com

על
הmeshulot | מוצרים | מאמרים | אחעים בmeshulot | גליה | מבצעים | ליקוחות

צמחי א"י ופרחי בר

חיפוש מתקדם »

אתובין דבש | ארכו סורי

צמחי בית
עצים
שיחים
טספחים
צמחי כיסוי
צמחי עונת
ווידאו
דשא

סלו הרשמן גילה

meshulotalon.com

לעצי א"י, עצים מורכבים ועצים נדיירים, במיכלים

זרעים ציון
SeedsFromZion

טלפון: 052-4471444 / 04-9841499
סימן טוב ציון
www.SeedsFromZion.co.il

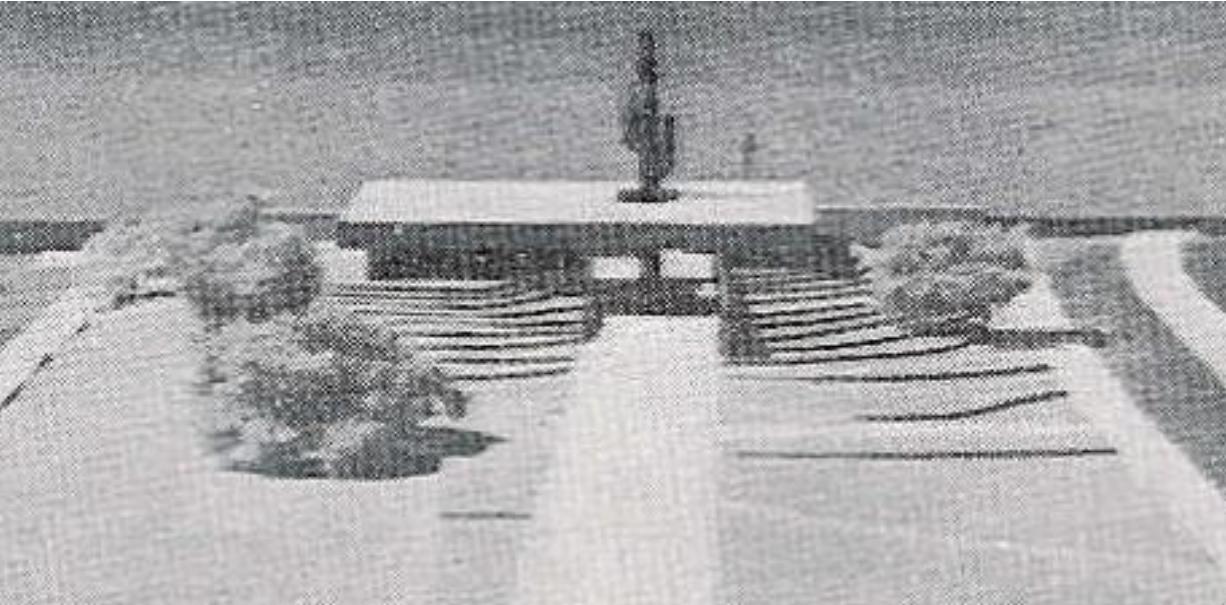
עברית | English | !!!

דף הבית | זרעים של צמחי בר רב שנתיים | זרעים של פרחי בר | פקעות בר (גיאופיטים) | מארזי פקעות | צמחי נחל, גדה ומים | סיורים בחוות | הסל שי |

גן בית יד לבנים, תל אביב, אברהם קרוון

1965

"וְכָאשֶׁר תִּפְסֹעַ בֵּין מִשְׁעָולִי הַגֵּן, וְאוֹירָתָה שֶׁל אָרֶץ יִשְׂרָאֵל תִּסְחֹוף אֶת חָוֹשִׁיכֶם- זִכְרוּ אֶת אֱלֹהֶשְׁבָּמוֹתָם צִיוּ לְנוּ אֶת הַחַיִּים וּבְזָכוֹתָם הַכָּל פּוֹרֵחַ וּמִתְחַדֵּשׁ כְּקָדָם".

Sons' Garden Groves, Sarig 2002

חרשות גן הבנים

גן הסלעים, פארק הירקון
גדעון שרג
מחצית שנות השמונים

על תארנה

בנה ביתך
שנות השמונים והתשעים

אבל חטקיין

חוֹרָה לְשׁוּרָשִׁים
המְרַאָה הַטּוּבָה
מִשְׁבֵּר הַמִּים

דף הבית | על המשתלהות | קישורים | צור קשר | שעות פתיחה

תכנון ועיצוב גנים/גן ים תיכוני

חוֹרָה לְשׁוּרָשִׁים - תכנון הגן הים תיכוני

enschaftor הארץ מתחمم והמשש קופחת ומוקורת המים הולכים ומתדרלים, נחשוב מחדש על הגן הים תיכוני (לעתת הגן הטרופי או אירופאי ואנגלי) שהוא חסכווי במים ועמיד לחום הרוב אצלן בקייז.

בנוסף למגמה לבניון בשנים האחרונות היא חוות לטבע – המראה הטבעי, שימוש בחומרים מקומיים, צמחיה טבעיות לאזרוח ומוראה שמתחלב באופן פשוט וחורם בסביבה.

כשנו באים לתכנן או להציג את הסגנון הים תיכוני בגינה, צוריכים את לבחון צמחייה שלד שתבנה ותחזק את המראה הטבעי בגינה, שימוש בצמחים בושם, מטפסים, אבניים טבעיות, החיצית פינות מוצלות ויצירת מוקדי עניין תוך הוספה עציצים שישלימו את הסגנון.

חיפוש

מוציאים חפש כתבות

חיפוש צמחים

תכנון ועיצוב גנים

מביעים

פורהים

כתבות

מושרים

תערוכות ואיירומים

גלריה

גנים

מגמות עכשוויות

צמחי פולשים! הציגו ברכבת ביאליק

צמחי פולשים מוחווים מטרד וסכנה מפני שהם מושתלטים על שטחים טבעיים ודוחקים משם את האוכלוסייה הטבעית של צמחי הבר. דחיקה זאת גורמת לשינויים להרס של בית גידול טבעיים אלה.

חשוב לזכור את אוכליות הצמחים הפולשים או לפחות למנוע את התפשטותם. ניסיון העבר מלמד שעיל-מנת להציג בפעולות למען הסביבה יש לשתף בקר את הציבור הרחב. צעד ראשון הוא הפצת הידע והמודעות לבעה. התנאי הוא היכרות וڌויי של **צמחי הפולשים**.

כאן מוצגים 50 צמחים מכלל הפולשים בישראל מהם המסוכנים ביותר וגורמים לנזקים קשים במקומות רבים. במקומות מסוימים, בשטחים פתוחים בשדות ובסינאות.

הגופים "הירוקים" הכריזו מלחמה כנגד הצמחים הפולשים וקוראים לכל אחד להצטרף לפעולה חשובה זאת של צמצום האוכליות שלהם ולמניעת התפשטותם.

כל אחד מatanנו יכול להשפיע ולצמצם את ממדיו התופעה של התפשטות הצמחים הפולשים בארץ:

למידע טסף על מינים פולשים, המלצות על צמחים מומלצים ובلتוי מומלצים לגינון באתר החברה להגנת הטבע

דוחו מיידית על כל צמח פולש שדיהיתם

לנחש או לקבל: האם אומחת נשאה חדש ביחס למהגרים של הטבע

נפטרות. יבואו לישראל כדי לעשות
שימוש בפרוטון
צילום: דב גרינבלט / החברת

קוראים להם "פולשים", מרחיקים אותם מקורות מים
ויורים בהם. בין שאלה ציפורים מארץ רחוקה או שיכים
שהגיעו באוניה, נדמה כי השתרשה תפיסה כי את המינים
המהגרים יש להרחק. אלא שעתה מתגבשת נשאה חדשה,
המבקשת לנוהג גם בנמלת האש בחמליה — ולקבלת

   שמור

20:49 | עדין ב: 19:41 21.05.2018
צפריר רינטן | התראות במיל

האמרה הידועה שהויפי הוא בעני המתבונן תקפה במיעוד כשםذובר בבעלי חיים
וצמחים המוגדרים כמינים פולשים. עברו חלך נ Dol מהمعدנים והארוגנים העוסקים
בתחום שמירת הטבע, מאחורי הויפי של פרוחת עז פולש או הצבעים המריהבים של
תוכי שהגיע מארץ אחרת, מסתור איום חמוץ. ואולם, יש מדענים הסבורים שictions
אלו דווקא מעשיהם את המערכת האקולוגית שאליה היגרו. וכן, בשנים האחרונות
גובשה נשאה אחרת, כזו הקוראת לקבל את המיציאות המשתנה של הטבע ולגלוות

